

մէջ: Միթէ անո՞վ որ Վարդապետարանին քրն-
նութիւնը աշխարհականաց դատաստանին տակը
չէ ձգած: Դեմք թէ յանցանք կամ պակասու-
թիւն կարենար համարուիլ իրեն (Վարդապե-
տարանին շարադրութեանն ու տպագրութեա-
նը պատմութիւնը չզիտցողներուն առջեւ) որ
ինքը Ռուսաստանի մէջ գտնուելով, եւ Ռուսաս-
տանի Հայոց Վիճակի մը Առաջնորդ, իրեն Վար-
դապետարանը Տանկաստանի Հայոց Պատրիար-
քին եւ Հոգեւորական Ժողովոյն յուղարկեր է
իդատաքննութիւն, եւ ոչ Ս. Էջմիածնայ Սիւն-
հոգոսին կամ Վեհափառ Կաթողիկոսին. եւ
ի Փարիզ տպագրեր է 1858-ին, եւ ոչ ի Մոս-
քուա կամ ի Տփլիս կամ յԱթոքիւսան. եւ ա-
տով ցուցուցեր է (իրեն խելքովը) յիսկասար ար-
համարհութիւն (попущение не уважение) եկեղե-
ցականաց Հայոց: Իսկ Հայոց եկեղեցւոյն աշ-
խարհական անդամոցը ինչո՞վ ցուցուցեր է այդ
արհամարհութիւնը, Վարդապետարանին որ
երեսը, որ խօսքին մէջ: Ո՞չ ապաքէն տեղն
է այդ իմաստակին իւր թրովը իւր գլուխը
կտրելու պէս՝ սքոլաստիկեանց միւս առածը
կրկնել իրեն ու ըսել. „Որ յոյժ ցուցանէ՝ ոչ-
ինչ ցուցանէ“. այսինքն ո՞վ որ ստախօսու-
թիւն կամ չափազանցութիւն մը կիսանէ իւր
խօսակցութեանը մէջ, բոլոր խօսքին ալ ոյժը
կկորսեցնեն:

Բայց մէք կտեսնեմք որ իմաստակ դատա-
քննիչը այն խօսքով ուրիշ գիտնալու հարկա-
ւոր բան մը կցուցընէ մեզի. եւ այն խօսքը
եսովպոսի առակին մէջ առիւծի մորթ հագած

կենդանոյն ականջներուն կնմանի. վասն զի
յայտնի կցուցընէ թէ ինքն ալ ոչ թէ եկեղե-
ցական է եւ աստուածաբան, ինչպէս որ ու-
զեր է ձեւեալ, այլ հասարակ աշխարհական
մի է՝ իւր կարծեօքը միակ պաշտպան իրա-
ւանց Հայաստանեայց եկեղեցւոյ: Իրաւունք
չունէինք ուրեմն մէք ալ կարծելու թէ այս
գրուածքն ալ այն քանի մը աշխարհականե-
րէն մէկունն է՝ որ իրաւցընէ յիսկասար ար-
համարհութեամբ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ եւ
եկեղեցականաց, իրենց շաղփաղփ գրուածք-
ներուն մէջ մերթ իրենք զիրենք վարդապե-
տանուանեն յանդգնաբար, եւ մերթ ազգիս ե-
կեղեցականներուն ամէն տեսակ նախատինք
կուտան՝ Միսիթարեանց փշմամբը եւ հոգւովը.
ոչ ազգային կաթողիկոսական աստիճանէն
պատկառելով, ոչ եպիսկոպոսական պատի-
ւէն, ոչ վարդապետականէն եւ ոչ քահանայա-
կանէն: Այո՛, այո՛, ունիմք նաեւ մէք յիսկասար
արհամարհութիւն, բայց այդպիսի յանդուգն աշ-
խարհականաց համար միայն պահեր եմք զայն.
ուստի եւ անպատուութիւն կհամարիմք մեզի
դոցա ամէն շաղփաղփութեանցը մի առ մի
պատասխան տալ:— Եւ եթէ յաջորդ յօդուած-
ներուն մէջ իրենց իմաստակութիւններն ալ
ջրեմք եւ հերքեմք, ինչպէս որ պիտի ընեմք,
մեր միտքը ամենեւին իրենց հետ խօսիլ չէ, այլ
միայն Միսիթարեանց կաթողիկոսութիւնը պարզ
ցուցընել, եւ Վարդապետարանին մէջի խօսքե-
րուն՝ նոցա ըրած վարդապետութենէն որքան
հեռու եղածը հրապարակել ազգայնոց առջեւ:

ՏԱՄՆ ԿԱՆՈՆՔ ԶԵՖԵՐՍԸՆԻ.

Ճէֆէրսըն անգղիացին Միացեալ Նահանգաց
երրորդ նախագահն եղած էր՝ եւ հռչակաւոր
Ֆրանքլինին մեծ բարեկամն էր: Սա այլ եւ
այլ քաղաքական եւ իմաստասիրական գրուած-
ներ թողած է, յորս են նաեւ հետագայ տասն
կանոնները: Ինքը մեռաւ 1826-ին, եւ յիշա-
տակը հայրենակցացը սրտին մէջ կենդանի
մնաց մինչեւ հիմա:

Ա. Այն բանն որ այսօր կրնաս ընել՝ վա-
ղուան մի ձգեր:

Բ. Այն բանն որ դուն կրնաս ընել՝ ուրիշի
ընել մի տար:

Գ. Շահելէն առաջ ստակղ մի վատներ:

Դ. Աժան է ըսելով՝ մի գներ այն բանը որ
քեզի անօգուտ է:

Ե. Փառասիրութիւնն ու հպարտութիւնը մե-
զի աւելի վնաս կբերեն քան թէ անօթութիւնը,
ծարաւն ու ցուրտը:

Զ. Քիչ բան ուտելուս վրայ ոչ երբէք կը-
զոջամք:

Է. Սիրով եղած բանէն մարդ չյոգնիր:

Ը. Քանի քանի անգամ արտմեր եմք երեւա-
կայեալ թշուառութեամբք որ ոչ երբէք հան-
դիպեր են:

Թ. Ամէն բանին միշտ աղէկ կողմը առ:

Ժ. Թէ որ բարկացած ես՝ խօսելէն առաջ
մէկէն մինչեւ տասը համրէ. իսկ թէ որ սաս-
տիկ կիրք ելած ես, մինչեւ հարիւր համրէ: